

POVUCI ..... POTEGNI

tko će prije tko će bolje.....

idemo , nema odustajanja.....

CVRČAK

Lipanj 2012.
Godina 2.
BROJ 2

3.b

- Festival kolača
- Kućni ljubimci
- 100 godina Hajduka
- Biokovo
- Titanik
- Moje putovanje
- Oldtimeri

CVRČAK Časopis učenika 3.b razreda OŠ Kman- Kocunar, broj 2 / Uredništvo: OŠ Kman-Kocunar, Stanka Ivanišević 21000 Split,

Grafički urednik: Živko Ivanišević prof. / Glavni urednik: Stanka Ivanišević dipl. učitelj

Printanje i dorada: **MID d.o.o.** - Split / Nakladnik: OŠ Kman-Kocunar, 3.b razred / Naklada: 26 kom

Publikacija ne podliježe dodjeli ISSN oznake, te može u tisk bez ISSN-a. Bez pisanog dopuštenja zabranjeno je reproduciranje i bilo kakvo zadiranje u autorska prava časopisa u cijelosti i bilo kojeg njegovog dijela.

DRAGI MOJI TOV....ha-ha-ha

JOŠ MALO I ZAPOČET ĆE JOŠ JEDNO DUGO, TOPLO I NEZABORAVNO LJETO. VRIJEME JE KAD ZBRAJAMO SVE SVOJE USPJEHE I NEUSPJEHE. VAŽNO JE DA ZNATE DA SU I USPJESI I NEUSPJESI SASTAVNI DIO ŽIVOTA SVAKOG ČOVJEKA TE DA SU JEDNAKO VAŽNI - UČE NAS DA BUDEMO JOŠ BOLJI.

A ŠTO REĆI NA KRAJU JOŠ JEDNE ISPRIČANE PRIČE : BILI STE MARLJIVI, ZAIGRANI, ISKRENI, NEUSTRAŠIVI, ALI NADASVE ORIGINALNI TE PONAJSVIŠE RADOZNALI.

A ŠTO NAS ČEKA U JESEN ? TO NEKA BUDE IZNENAĐENJE - UGODNO I VESELO BAŠ KAO I VI .

s poštovanjem i ljubavlju vaša učiteljica

KAZALO

STVARAONICA

NAŠI KUĆNI LJUBIMCI

MAKARSKA

ANDRIJA KAČIĆ MIOŠIĆ

LEGENDA NEVISTINA STINA

BIOKOVO

MALAKOLOŠKI MUZEJ

PERISKA

FESTIVAL KOLAČA

OS SRCA SRCU

100 GODINA TITANIKA

LIMENI LJUBIMCI

ETNOGRAFSKI MUZEJ

KATRIGA I TRONOŽAC

NARODNA NOŠNJA

ŠKOPLJANCI

100 GODINA HAJDUKA

PRAZNIK CVIJEĆA

BRNISTRA

MOJE PUTOVANJE - PORTUGAL

MODNI KUTAK

VICEVI

PROČITAJ I TI

ZNAŠ LI?

MAŠKARE

Izlet Makarska

Izlet Brač

Izlet Bitulić

Likovna radionica-mozaik

STVARAONICA

Te dosadne stolice

Uf! Što mrzim te dosadne stolice.

Stalno me čupaju za moju dugu kosu.

Ponekad mi se čini da cijeli razred čuje moje jaukanje.

Čak, ponekad uzviknem da su stolice postale nasilne!

Čupaju me kad pišem ispit!

Čupaju me kad sam tužna!

Pomislím da uopće nemaju milosti prema djeci.

Čupaju me i sada dok vam ovo pišem. Upravo moram odustati i od pisanja, čini se da mi se kosa opet zapetljala.

Perina Umiljenović

Moja mama

Moja mama zove se Zdravka. Ima dugu crnu kosu. Nos joj je uistinu smiješan. Usne su joj tanke. Često nosi crvenu majicu i plave hlače. Moja mama je jako plemenita. Ima duge noge. Ona zna biti dosadna. Evo sada ću vam reći i zašto. Zvonimire jesi li rasporedio knjige? Zvonimire, ovo, Zvonimire, ono. Svejedno, ja svoju mamu jako puno volim.

Zvonimir Lilić

Proljeće

Došlo je proljeće. Vrijeme kad biljke pupaju i cvatu.

Životinje se bude iz zimskog sna. U proljeće je sve zeleno.

Kad se medvjed probudi gladan je kao div. Šumom odzvanja cvrkut ptica.

Sunce se smije i penje se kao po stepenicama visoko gore na nebo da nas bolje ugrije.

Zima je otišla, dobro da nije zaboravila spakirati sve stvari: snjegovića, kapu, šal i snijeg.

Snjegovići putuju svake godine kao i lastavice samo što oni odlaze u hladnije krajeve, na drugi kraj planeta Zemlja.

Dolaze i dosadni kukci, baš ih ne volim. Pogotovo ne volim komarce. Oni me cijelu izgrizu, ali bolje da se vratim veselijoj strani proljeća, a to su izlasci vani s prijateljicama.

Da ne zaboraviom, vraćaju se ptice selice koje svojim pjevom uljepšaju moju igru.

U proljeće je kraj školske godine. Tada više ne moram učiti.

Linda Vidović

Snijeg, Split, Vjetar i Sunce

Split: Snježiću, Snježiću padni.

Snijeg: Strpi se, strpi malo!

Do navečer ću te ukrasiti.

Oh, kako će me tada djeca voljeti!

Split: Čini mi se da se ipak malo praviš važan. Htio sam biti dobar prema tebi, ali ne ću.

(Snijeg je počeo sniježiti i sve je zabijelio)

Snijeg: Gotovo je! Djeca izlaze van i već sam te ukrasio.

Vjetar: (potajno šapne Splitu) Ne brini se!

Zaledit ću ja taj snijeg.

Split: Ne! Ne! Djeca će se poskliznuti, možda će slomiti nogu ili ruku.

(iza snježnih oblaka proviri Sunce)

Sunce: Ja ću rastopiti taj snijeg.

Split: Hvala ti sunce!

Snijeg: Sunce, stani! Nemoj me rastopiti. Bit ću dobar.

Split, vjetar i sunce: Djeca više vole more i bućkanje u njemu.

Zbogom Snježiću!

Mia Jadrić

Moja mama

Moja mama zove se Ivona.

Ima 32 godine. Njeno lice je duguljasto sa smeđim očima koje blago idu ukoso.

Nos joj je malen, a usta su joj punaška, ali mala. Kosa joj je ravna i smeđa.

Visoka je i vitka. Živjela je u Kaštel Štafiliću, a otkad se udala za mog tatu živi u Splitu.

Nije me nikad udarila. Iako je blaga, nekad zna vikati na mene, to se dogodi kad napravim neku zbrku ili kad "zeznem stvar".

Prođe to brzo, za nekoliko minuta i mama se brzo odljuti. Ako nam obeća neku nagradu, ona to i ostvari.

Volim svoju mamu, ona je meni najbolja.

Igor Đapić

Zimani ljubimci

Ieste li znali da Buba koja upadne u vodu teško može potonuti!!!

Automobil je čovjekov izum koji je star nešto više od 120 godina, a danas život ne možemo bez njega ni zamisliti. Neki od automobila koji su preživjeli 30, pa i više godina i koje rijetko susrećemo na cestama nazivamo oldtimerima. Oldtimer je motorno vozilo koje je proizvedeno prije trideset i više godina i koje je radi njegovanja povijesnog nasljeđa i tehničke kulture sačuvano ili ponovo sastavljeno u izvornom obliku. Takvo vozilo rijetko se koristi u svakodnevnom prometu.

Volkswagen

Tip 1 - BUBA

Bubu je 1932. godine nacrtao Ferdinand Porsche. Prva Buba proizvedena je 1936. godine u Njemačkoj. Porsche je želio napraviti automobil za sve ljude, automobil koji će biti dostupan svima, "narodni automobil". Tako da riječ volkswagen znači "narodni automobil". Nažalost drugi svjetski rat prekinuo je proizvodnju Bube. 1946. godine Buba se napokon počela proizvoditi i ta je proizvodnja trajala od 1946. do 2003. godine.

Buba u presjeku

Herbie najpoznatija filmska Buba

Fiat 500 - Topolino

Ja glumila u filmu o auti

Ako ijedan automobil podsjeća na miša, onda je to sićušni Fiat 500 ili na talijanski "Topolino". Premda mu to i nije pravi nadimak nego zapravo njegovog predratnog prethodnika također Fiata 500A, nitko se neće zbog toga ljutiti. Zapravo Fiat 500 nastao kao još manja i jeftinija opcija ionako malog Fiata 600 u nas poznatijeg kao Fičo. Talijanima poznatim po vožnji na bicikluma i motorima trebao je automobil koji će biti jeftin i dovoljno prostran za malu obitelj, a da ga sami mogu održavati i popravljati manje kvarove. I tako je 1957. godine na svijet došao jedan od najmanjih automobila u povijesti dizajniran od genijalnog Dante Giacose, oca većine fiatovih automobila. U samo nekoliko godina proizvedeno ih je već milijun. Virili su poput miševa iz svih rupa starih talijanskih gradova. Zadnji 3 i po milijuniti

izašao je iz tvornice na Siciliji 1975. godine. Pravu vrijednost malog Fiata prepoznao je i Karlo Abarth, jedan od proizvođača sportskih automobila koji je u motor Topolina ugurao nevjerojatnih 40 konja i natjerao ga do preko 130 na sat. Kasnijih godina od prvog automobila u obitelji postao je drugi, pa čak i treći, a od auta se pretvorio se u pravog kućnog ljubimca jer su mnogi vlasnici nove aute ostavljali na ulici i njega spremali u garažu.

Fiat 500 Abarth na utrci

Citroen 2cv

ružno pače ili kišobran na 4 kola

Citroen 2 cv za prijevoz lakog tereta

Još otkad je ugledao svjetlo dana daleke 1948. godine simpatični francuski automobil odmah je osvojio srca svih onih koji su u ratom razrušenoj Francuskoj trebali jeftin i pouzdan prijevoz. Osmišljen tako da po grbavim putevima između sela i gradova poveže 4 osobe, 50-ak kilograma tereta i korpu jaja koja se nisu smjela razbiti. Sve to brzinom ne većom od 50 km na sat i zanemarivom potrošnjom od 5 litara na 100 kilometara. U nas je najpoznatiji po imenu Spaček što na slovenskom znači patak (u Sloveniji se proizvodio više od 20 godina) jer sa svojim velikim prednjim svjetlima i isturenom stražnjicom na njega podsjeća. Doživo je duboku starost za jedan auto i gotovo nepromjenjen se proizvodio do 1990 godine. Ideju da napravi jedan takav auto Citroen je povjerio mladom inženjeru Flaminiju

James Bondov Spaček

Världens mest omtalade bil

APPELATION CANTON
VOLKSWAGENWERK GmbH
WOLFSBURG

Bugatti typ 35 iz 1926. godine

OLDTIMER RALLY U SPLITU

Alfa Romeo 412 iz 1939. godine

Mini, malen ali papren

Sjećate li se Minija? Malog živahnog engleskog automobilčića najpoznatijeg u žarkoj crvenoj boji kako se spretno provlači kroz gusti gradski promet. Sve je počelo još 1959. godine kad se prvi put pojavio osmišljen od genijalnog engleskog inženjera Aleca Isigonisa koji je uspio u tri metra dužine ubaciti dovoljno mjesta za 4 odrasle osobe, nekoliko manjih kofera i motor da vas povede brzinom većom od 140 km na sat. Simpatičnog oblika bublice sa velikim svjetlima i malim kolima Mini je zapravo po svojoj koncepciji postavio pravila za sve današnje gradske aute jer je bio prvi auto u povijesti kojem je motor bio okrenut poprečno i tako uvelike uštedio mjesta pod poklopcem motora.

Mini Cooper tri puta je bio svjetski prvak u rally-ju

Ima li ko luđi hi, hi, hi...

I ove se godine u Splitu održao rally oldtimera kojeg je organizirao "Splitski oldtimer auto klub". To je natjecanje starih automobila koji moraju krenuti sa starta i u određenom vremenu doći na cilj.

Mercedes 230 sl iz 1939. godine

Jeep Ford GPW iz 2. svjetskog rata

Jaguar E-typ iz 1966. godine

MGTF iz 1966. godine

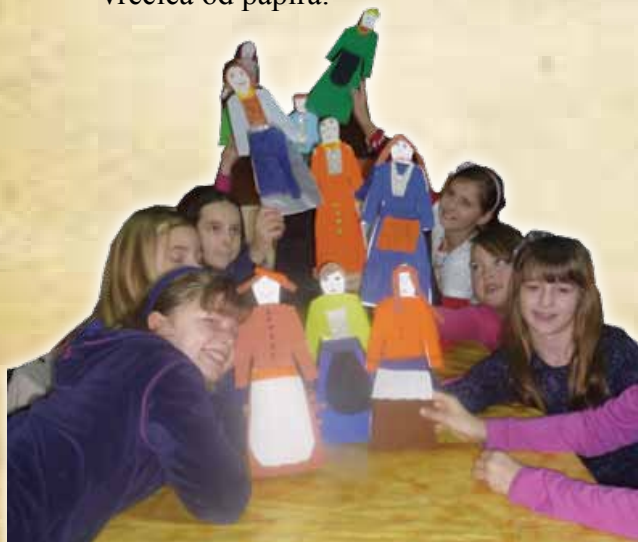
Sudjelovalo je tridesetak zanimljivih auta koji su prije starta bili izloženi na Rivi, a mi smo iskoristili priliku da se s njima slikamo i od vlasnika doznamo kako se zovu, koliko su stari, iz koje zemlje dolaze i sve ostalo što nam je palo na pamet.

JOSIP, IVAN, ZVONE, JELENA I MARIJA

Etnografski muzej

Jednog sunčanog jutra okupili smo se ispred Etnografskog muzeja kako bismo razgledali i naučili nešto o životu ljudi našeg zavičaja u prošlosti. Razgledali smo nakit kojim su se žene ukrašavale u posebnim prilikama, nošnje čije su nas boje oduševile te oružje koje je posebno oduševilo dječake. U prostoriji sa starim "katrigama" i tronošcima bilo je posebno zanimljivo i neobično. Nakon razgledanja, zabavili smo se izrađivanjem lutaka od papira, tj. žena ili muškaraca odjevenih u narodne nošnjem ili ukrašavanjem vrećica od papira.

KAMILO TONČIĆ
osnivač Etnografskog muzeja
u Splitu u svojoj radnoj sobi.

Nije to sve, tu se još i pjevalo, Kristian je otpjevao narodnu pjesmu (ojkavicu) svoga sela - Dicma. Veoma nas je nasmijao, usput mu je učiteljica dala pet iz pjevanja. Petica je dala "vjetra po leđima" drugim učenicima te su veselo pred svima otplesali stari ples koji su pripremili za projekt iz prirode. Ovaj posjet Etnografskom muzeju pamtit ću jer je bio jako zabavan.

LAURA OJDANIĆ

Najjednostavniji oblici katruga bile su niske stolice bez naslona s tri noge - tronožac. Ovakve niske stolice mogle su se naći u svim seoskim domovima diljem Hrvatske. Za razliku od tronošca katruga je imala naslon i bila je namjenjena najstarijem članu obitelji. Današnja sjećanja na katrugu potpuno su izbljeldjela.

Tronožac

Katrige

Katruga i tronožac

U gradovima Dalmacije početkom 20. stoljeća **katruga** je bila dio pokućstva - proizvod specijaliziranih obrta. U seoskoj sredini stolice kao i druge predmete od drva izrađivali su sami ukućani - vješti muškarci. Za izradu su koristili noževne i sjekire. Katruga je imala različite oblike te polukružno sjedalo s tri noge koje su zakošene. Naslon je znao biti ukrašen motivima iz života ljudi određenog kraja. Takav način ukešavanja jednom riječju zove se **drvorezbarstvo**.

Projekt: Putujemo kroz vrijeme

U izradi katruga koristile su se različite vrste drveta i različiti prirodni oblici drveta.

Narodna nošnja

Narodna nošnja je povijesna odjeća koja se nosi samo na određenim svečanostima. Nošnje su različite od zavičaja do zavičaja, od grada do grada, od sela do sela. Prve su nošnje nastale krajem 15. stoljeća. Hrvatske narodne nošnje sastoje se od košulje, suknje, pregače, marame, kape, prsluka, hlača i obuće. Danas narodnu nošnju možemo vidjeti na nekim svečanim događajima. Izrada narodne nošnje zahtijevan je i dugotrajan posao. Nošnja nije staromodna odjeća, već kulturno dobro zavičaja. Današnja moda i izumiranje hrvatskog sela pridonijelo je i izumiranju narodnih nošnja naših zavičaja.

Vrlika i Sinj

Muč

Split

Nošnja Dalmatinske zagore izrađena je od domaće vune i obojana prirodnim bojama. Jedini platneni odjevni predmet je tunika bijele boje, ukrašena pojasom. Pojas je tkan od vune raznih boja i ukrašen metalnim vezenim motivima ili kauri školjkama koje su bile simbol plodnosti. Neudate žene na glavi su nosile crvene kape, a udate isključivo marame. Muškarci su na glavi nosili izrazito crvene kape. Na bijelu košulju muškarci su oblačili prsluk - jačermu izrađenu od čoje i sprijeda ukrašenu srebrenim motivima Preko toga je išao kaput koji se pleo. Hlače su se izrađivale od modrog platna (sukna).

Dalmatinska Zagora

STELA, ANTE, BEPO, KRISTIAN, PERINA, SARA I LAURA

Škopljanci

Toga jutra krenuli smo u posjet eko-etno selu Škopljanci. Putovali smo autobusom međugradskom cestom ispod planine Kozjak, prešli smo i preko željezničkih tračnica te se popeli na Malačku. S Malačke smo imali prekrasan vidikovac na Kaštelanski zaljev i otoke. U bilježnicu smo zapisivali imena gradova, sela i zaseoka kroz koja smo prošli. Stigavši u zaseok Škopljanci koji se smjestio se na sjevernoj strani Kozjaka, krenuli smo u razgledanje suhozida i starih kamenih kuća. U jednu smo i ušli, sjeli i razgovarali s domaćinom koji nam je pokazivao stare predmete i govorio kako su živjeli naši preci i što su sve radili. Nakon završenog razgovora kušali smo fritule koje su bile jako ukusne te krenuli u razgledanje životinja koje žive na imanju. Igrali smo se na velikoj livadi. Vratili smo se kući pjevajući ... dugo ćemo pamtit i izlet u Škopljance jer nam je bilo prelijepo...

LEA GUDELJ I MIA KERUM

STO GODINA TITANIKA

RUKA ŽIVOTA NIKOLE LULIĆA

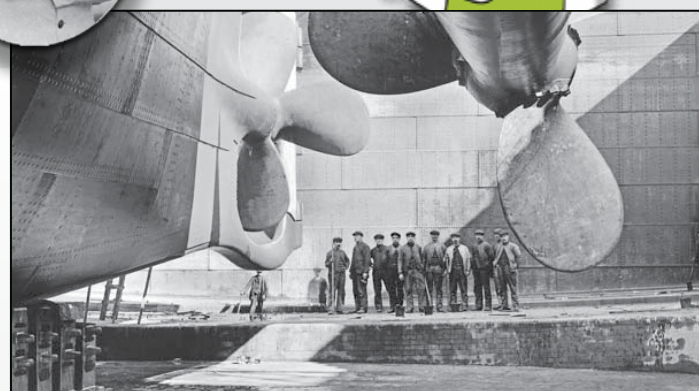
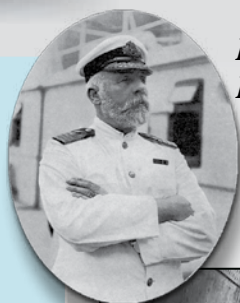
Na Titaniku je bilo putnika iz Hrvatske. Jedan od njih bio Nikola Lulić, imao je 31 godinu, spasio se pravim čudom. Kada je Titanik počeo tonuti, za Nikolu nije bilo mjesta na brodovima za spašavanje. Skočio je u ocean. Kada se našao na valovima vidio je jedno dijete kako pluta s pojasom za spašavanje.

“Ovo je moja slamka spasa”, sinulo mu je kroz glavu i prigrlio je dijete i pojas. Kada je stigao do spasilačkog broda mornar je odmah prihvatio dijete, ali Nikoli nije dozvolio da uđe u prenatrpani brod. Počela je borba na život i smrt, ali mornar je bio neumoljiv. “Pustite ga da uđe, to je moj muž”, počela je vrištati nepoznata žena. Mornar je na kraju popustio. Nikola nikad nije saznao tko je dijete koje je spasio, niti je ponovo sreo plemenitu ženu koja mu je pružila ruku života.

Titanic je krenuo iz luke Southampton (Engleska) na svoje prvo prekontinentalno putovanje 10. travnja 1912. Odredište putovanja bio je New York. Kapetan je namjerno krenuo kraćim putem da bi stigao što prije i time zanemario opasnost od sudara s ledenim santama. Sudar s ledenjakom dogodio se pred ponoć, u subotu, 14. travnja 1912.

“Ovdje Titanic! Ovdje Titanic!... U opasnosti smo, tonemo”, ponavljao je telegrafista. Titanic je neslavno potonuo u Atlantskom oceanu.

Kapetan Titanika Edvard Smit

Gradnja Titanika započela je 1909. godine, a brod je bio porinut u more 31. svibnja 1911. godine. Titanic se smatrao “nepotopivim brodom”. Imao je najnapredniju tehnologiju i bio je “najsigurniji brod”. Titanic- najveći putnički brod svog vremena.

PRONALAZAK TITANIKA U ATLANSKOM OCEANU

Potonuće Titanika smatra se jednom od najvećih pomorskih katastrofa u povijesti. Mjesto potonuća otkriveno je 1985. zahvaljujući modernim podmorskim tehnologijama. Titanikovu olupinu prvi je na dubini od 3.962 m pronašao istraživač Robert Ballard.

Na trupu Titanika pričvrstio je pločicu na kojoj piše: “Ostavite ga da počiva u miru u svom morskom pokrovu kao simbol ljudske veličine i ludosti!”

Southampton -odakle je krenuo

Mjesto gdje je potonuo Titanic

Strojarnica

Pramac „Titanika” slikan iz kamere ruske podmornice

Titanic je izrađena od željeza, mogao bi, za nekih dvadesetak godina, nepovratno nestati. Znanstvenici su izračunali da more i hrđa dnevno pojedu oko 300 kilograma željeza s Titanika.

CARPATHIA - BROD JUNAK

U blizini Titanika nalazio se brod Kalifornian, ali poziv za pomoć nije uhvatio. Naime, telegrafista je spavao. Drugi brod u blizini nesreće bila je Carpathia koja je prva primila signal za pomoć. Njena posada je bila većinom sastavljena od Hrvata. U vrijeme nesreće Titanika brod Carpathia plovio je iz New Yorka za Rijeku, našavši se najbliže Titaniku. Tako je brod Carpathia prvi stigao na mjesto nesreće otprilike sat i pol nakon što je Titanic potonuo. Jedan od članova posade Carpathije bio je i Hrvat Josip Car, koji je sačuvao spasilački prsluk s Titanica. Nakon što je Carpathia u

New Yorku iskrcala preživjele, na njenim je palubama ostalo nabacano na stotine prsluka.

Jedan prsluk je uzeo Josip Car. Dugo ga je držao u privatnom posjedu, sve do 1938. kada je prsluk darovan Pomorskom i povijesnom muzeju Hrvatskog primorja gdje je danas izložen u muzejskoj zbirci.

Carpathia u riječkoj luci

Nekad je iz Rijeke postojala brodska linija za New York. Putovanje je trajalo šesnaest dana. Danas, u dvadeset i prvom stoljeću više nema te brodske linije.

U Europi postoji jedan jedini spasilački prsluk s Titanika i to u Rijeci.

Vijest o tragediji Titanika u tadašnjim novinama

Tko je Marija Bartowski?

Marija Bartowski, Osječanka, učiteljica i ujedno putnica iz Hrvatske na Carpathiji za sobom je ostavila zanimljiv dnevnik s jednim od boljih svjedočanstava o tome kako je najpoznatija pomorska katastrofa svih vremena izgledala gledana očima putnika Carpathije.

Dnevnik učiteljice

SALON TITANIK

100 GODINA HAJDUKA

Ponos grada Splita nije samo sv. Duje, već i naš Hajduk. U prošloj godini slavili smo njegov stoti rođendan. Hajduk se nije rodio u Splitu, već u Češkoj u gradu Pragu. Za dugih zimskih noći u pivnici Flek četvorica splitskih studenata odlučila su osnovati nogometni klub grada Splita. Kupili su kožnu loptu i dresove te ih donijeli u Split. Ime Hajduk dao je sasvim slučajno profesor Josip Barać kad su mu učenici upali u učionicu. On ih je upozorio da ne ulaze "ka hajduci". Hajduk je igrao protiv mnogih klubova i postigao mnoge uspjehe.

Uz njega su uvijek bili njegovi navijači - Torcida. Bijela boja je simbol Hajduka. Na stoti rođendan Split je bio posebno uređen, a Dalmacija je blistala. Torcida Dubrovnik osvijetlila je dubrovačke zidine bengalkama. Vrhunac proslave bila je utakmica na poljudskoj ljepotici s Barcelonom. I ja sam sa svojim prijateljem bio na toj utakmici. Ima nas u razredu nekoliko koji smo pravi hajdukovci, jedan od njih sam i ja. Kapetan sam svoje ekipe. Mi smo najmlađa generacija hajdukovaca. Pobjeđujemo sve redom osim našeg velikog rivala Dinama. Uskoro putujem u Andoru u sportsku školu. Nadam se da ćemo mi mladi hajdukovci donjeti još puno pehara i naslova za prvaka našem Hajduku.

MARKO ANDRIĆ

Stari plac

Poljudska ljepotica

Veliki Vladimir Beara ili "Balerina sa čeličnim šakama", najbolji golman Hajduka.

KAKO JE NASTALO IME HAJDUK

Po povratku u Split praški studenti okupljaju mladiće koji počinju s treninzima. U kavani "Troccoli" na tadašnjem Gospodskom trgu (današnjoj Pjaci) napisana su pravila i postavljeni temelji kluba, a sve dileme oko imena riješio je profesor Josip Barać svojom legendarnom izjavom: "Upali ste mi nepozvani, bez kucanja, baš poput hajduka."

Stoga, evo vam imena: Hajduk ... Budite dostojni tog velikog imena!?"

Osnivači Hajduka mladići koji su studirali u Pragu Fabijan Kaliterna (prvi s desna u gornjem redu) Lucijan Stella (prvi s lijeva sjedi), Ivan Šakić i Vjekoslav Ivanišević (prvi s desna sjedi).

TORCIDA navijačka skupina

Po uzoru na temperamentnu brazilsku navijačku skupinu Torcidu, skupina tadašnjih splitskih studenata dala je današnjoj Torcidi ime Torcida. Prvi organizirani odlazak navijača na utakmicu zabilježen je 1927. godine na utakmicu protiv Hašk-a u Zagrebu, dok je prvi inozemni odlazak organiziran 1936. protiv Rome u Rimu.

HAJDUKOV GRB

samostan gdje su časne sestre ručno izvezle 20-30 komada. Grb se prvi puta u javnosti pojavio 1926. godine prilikom izvedbe Tijardovićeve opere 'Kraljica baluna' kao dio scenografije.

Grb je 1911. osmislio Vjekoslav Ivanišević, a najstarija sestra Fabijana i Luke Kaliterna, Ana Kaliterna, je odnijela taj crtež u

37. Praznik cvijeća

More, kamen i cvijet

Već osmu godinu za redom u podrumima Dioklecijanove palače održava se manifestacija u čast cvijeću. Ovogodišnji 37. Praznik cvijeća nosio je naziv "more, kamen i cvijet". Izlagači su stigli iz Mađarske, Belgije, Slovenije i drugih zemalja. Kao i pijašnjih godina i ove smo s puno oduševljenja prošetali Dioklecijanovim podrumima. Naša osjetila uistinu su uživala u prekrasnom spoju čovjekovog umijeća stvaranja i ljepoti darova prirode.

Jednog lijepog popodneva ja i moja ekipa iz Eko grupe zajedno s učiteljicom posjetili smo izložbu cvijeća u Dioklecijanovim podrumima. Sastali smo se ispred sv. Frane i krenuli preko Rive do podruma. Vrijedne ruke cvjećara iz cijelog svijeta napravile su zanimljive skulpture. Najprije nas je oduševila barka od cvijeća. Posebno zanimljivi bili su cvjetni kišobrani te kočija i konj napravljeni od cvijeća. Kugle napravljene od cvijeća su nas posebno nasmijale. Cijelo to vrijeme mješali su se opojni mirisi: ruža, zumbula, perunika, jorgovana i drugog cvijeća. Opijeni mirisima i lijepim slikama otišli smo na sladoled. I što reći za kraj već da svi vi koji niste bili ove godine obavezno izložbu posjetite dogo-dine.

MARKO ANDRIĆ

Brnistra

Brnistra se često naziva i žuka. Raste kao grm ili maleno stablo. Krase je mirisni žuti cvjetovi. Grčki naziv za brnistru je aspalathos, po kojem je Split i dobio ime.

Nekad u prošlosti upotrebljavala se za vezanje, umjesto užadi. Bogata je eteričnim uljima. Nekad su je koristili za izradu predmeta u domaćinstvu. Od njenih cvjetova koji se namaču u maslinovo ulje dobija se ljekovito sredstvo za lječenje reume. Od stabljike su se izrađivala užad za metle, vrše za lov ribe te ljese za sušenje smokava.

Danas stoji brnistra onako prkosna kao ukras naše obale i čeka da se opet osjeti potrebnom nama koji smo je zaboravili.

brnistra na Rivi

cvijet brnistre

metla od brnistre

vrša od brnistre

Vicevi

- Zašto plavuša drži knjige na policijskom autu? Zato što na autu piše "Police".
- Chuck Norris je upalio Yuga 45 iz prve.
- Dolazi plavuša u dućan gdje se prodaju televizori i pita: "Imate li televiziju u boji?" Prodavča odgovara: "Imamo.", a plavuša će na to: "Dajte mi onda jedan zeleni."
- Chuck Norris ne slavi rođendan, nego rođendan slavi njega.
- Chuck Norris ne istražuje svijet nego svijet istražuje njega.
- Zašto plavuša otvara mlijeko u dućanu? Jer na njemu piše: Otvori ovdje.
- Plavuša misli da je pasica umanjena od pas.
- Mujo kaže Hasi da se zaljubio u Japanku, a Haso pita: "Koji broj?"
- Zašto plavuša drži pare na štednjaku? Štedi.

BEPO

Modni kutak

ANTE, NORA, PREINA
STELA, LEA, ANDREA,
KLARA, MIA K., SARA,
JELENA, PETRA, LAURA

PROČITAJ I TI...

JULIJANA MATANOVIĆ I ANKA DORIĆ:

One misle da smo male

SANJA POLAK:

Drugi dnevnik Pauline P.
Dnevnik dobrih anđela

SANJA PILIĆ:

Sasvim sam popubertetio
Mali Jan ima plan
Maša i gosti

ZVONIMIR BALOG:
Bonton

IVAN KUŠAN:

Koko u Parizu
Koko i duhovi

znaš li ...

- ... najviši vrh Biokova je sv. Jure. Visok je 1762m.
- 1965. godine na njemu je podignut televizijski toranj i to na mjestu nekadašnje crkvice koj je srušena
- ...u Minija se uspjelo ugurati 25 ljudi i provozati ga
- ...Alec Isigonis koji je osmislio Minija bio je neuspješni student matematike, a Minija je nacrtao između dva nepoložena ispita
- ... u Miniju ima više mjesta nego u većini današnjih gradskih automobila
- ... prvom Fiatu 500 nisu se mogli otvarati prozori nego samo platniti krov
- ... topolino ima samo 500 kg što je pola težine današnjg Fiata Punta
- ... jednom Spačeku koji je na rally-ju preko Afrike ostao bez ulja vozač je u motor ugurao banane i on je ipak stigao do cilja
- ... poznato je da su neki Spaćeci prešli više od milijun km bez ozbiljnijeg kvara
- ... dva hrvatska studenta Spačekom su došla do Sjeverng pola
- ....u podmorju Makarskog primorja mnoštvo je izvora slatke vode ...

Ponekad ono što vidimo govori više od tisuću riječi.

MAŠKARE

Nakon što je sve bilo spremno za karneval. Naše uzbuđenje i radost rasli su sve više. Bili smo uistinu jako uzbuđeni! Svi koji su sudjelovali u karnevalu skupili su se na Rivi. Povorka dječje radosti krenula je u osvajanje novih pobjeda. I onda, došao je red i na naš izlazak i predstavljanje na pozornicu. Odrasli i djeca bili su oduševljeni našim kostimima. Nakon nekog vremena došlo je do proglašenja pobjednika. Osvojili smo drugo mjesto i veliki pljesak i uzvike publike. Među nama vladalo je veselje, sreća i radost.

STELA JURIŠIĆ I JELENA HRGOVIĆ

Maškare, ča mogu maškare:

- potiču razvoj osjetilnih opažanja
- jezik i govor postaju izražajni, a rječnik bogatiji (**komunikacija**)
- pomažu u otkrivanju novih pojmova, povezivanju i shvaćanju novih odnosa, bića, stvari i pojava (**spoznajni razvoj**)
- podižu stupanj samopouzdanja i pozitivne slike o sebi, razvijaju sposobnost izražavanja emocija (**socio-emocionalni razvoj**)
- izazivaju proces kreativnog razmišljanja te razvijaju sposobnost rješavanja problema (**stvaralaštvo**)
- razvijanje fine motorike te koordinacije (**motoričke vještine i sposobnosti**)
- naglašavanje ljepote, slobode i radosti djetinjstva (**spontanost**)

...nije nas omeo ni snijeg ni led...
roditelji u hangaru obitelji Hrgović
vrijedno se pripremaju za karneval...

Želim više sati likovnog

Jedne večeri usnuo sam san. Usnuo sam san da u jednom tjednu zamislite, imamo samo likovni. Predložio sam svoju zamisao učiteljici i ona je rekla da može.

Poskakivao sam od sreće što ćemo imati samo likovni, čak sam i pjevao. Na kraju sam malo pretjerao i uz to mi je učiteljica dala jedan minus. Kada mi je dala minus, odmah sam se sledio, ali sam još uvijek imao osmjeh na licu i u meni je vladalo veselje. Kada je učiteljica svima rekla da imamo samo likovni, svi su kao i ja od radosti počeli trčati po učionici zbog čega je i njima učiteljica dala minuse. Ne sjećam se što je dalje bilo u snu, probudio sam se. Tko zna, možda večeras nastavim sanjati slatke snove o više sati likovnog.

Roko Barbir

Moja mama

Moja mama zove se Jasminka. Ona najviše od svih stvari voli bajke. Ima smeđe oči poput kore od drveta. Usne su joj blago crvene. Ima smiješni prčasti nosić. Kosa joj je crna i kratka. Nosi smiješne očale, kratke suknje, moderne majice i košulje. Ima jako lijepe komade odjeće u svom ormaru. Visoka je i mršava stasa. Veoma voli svoju obitelj, sramežljiva je i koji put smiješna. Dobra je kao kruh, voli mene, a i moju rodicu Simonu. Mislim da moja mama treba poraditi na svojoj preplašenosti!!! Lijepo je kada ti svi kažu da je najbolja na svijetu.

Jelena Hrgović

ANDREA

KLARA

ADI

ANTE

JURE

MARUL

ANDREA

JELENA

PERINA

PERINA

KRISTIAN

ANTONIJA

KRISTIAN

STELA

ZVONIMIR

STELA

NORA

MARE

PETRA

PROJEKT: PUTUJEMO KROZ VRIJEME

cvrčci

lavovi

tigrovi

likovna radionica
mozaik

Radionica

Zečica Lili

Moja zečica zove se Lili. Ona vam je živo iznenađenje. Lili je jako smiješna i vesela, ponekad i neposlušna. Nikad se ne zna koju predstavu može prirediti. Zbog toga mi je draga, ne bih je mijenjala ni za jednog drugog kućnog ljubimca. Često se igram s njom.

Ja joj pričam, a ona kao da me sluša. Lili živi u malom kavezu u našoj kući. U svojoj kućici (kavezu) ima jednu malu kućicu za svoju igru. Jednog popodneva dok sam se ja igrala i Lili se igrala u svom kavezu. Uspjela se popeti na svoju malu kućicu u kavezu. Vjerojatno je malo odlučila "ubiti oko", tj. malo je zaspala. Promatrala sam je kako lijepo spava. Nastavila sam sa svojom igrom. Odjedamput se začulo: tres! Dotrčala sam do Lili, pomislila sam da joj se nešto dogodilo. Shvatila sam da je Lili pala s kućice dok je spavala. Baš me nasmijala. Gledala me prestrašeno, utješila sam je i nastavila se igrati. Tko zna koju će sljedeću predstavu Lili prirediti.

Jelena Hrgović

NAŠI KUĆNI LJUBIMCI

Moj pas Lemmy

Moj pas se zove Lemmy i star je 9 mjeseci. On je jack russell terrier tricolor. Po tijelu mu prevladava crna i bijela boja, a na njušci ima smeđe boje. To je pas malog rasta, ali jako živahan, razigran i neustrašiv.

Moj pas Lemmy od svih igračaka najviše voli balun. Kad ga ugleda poludi od sreće. Svi baluni su mu dragi: mali gumeni, nogometni pa čak i oni na napuhavanje koje doduše odmah probije.

Kad se iz šetnje vratimo kući ponekad skače na nas od sreće, a ponekad legne na leđa i želi da

se mi njemu javimo i da ga mazimo po trbuhu. Meni je on tako jako smiješan.

Učimo ga mnoge trikove kao što su: sjedi, daj desnu šapu, daj lijevu šapu, lezi, rolaj i pleši. Nakon izvršene naredbe dobije kolačić. Jako voli jesti. Kada mu mama nosi hranu on se zarola od sreće. Voli jesti pseću hranu, a ponekad mu mama skuha mesa i riže. Nakon tog obroka liže svoju zdjelu još 10 minuta.

Ne voli stavljati ogrlicu, pa kad ga trebamo izvesti vani počne bježati po kući i svađat se s nama tako što laje i cvili. Mi se svi tome smijemo jer tada izgleda jako smiješno. Imamo osjećaj da bi tada mogao progovoriti. Meni je moj pas jako drag i sladak i sretan sam što je s nama. Cijeloj obitelji je uljepšao život tako što s njim provedemo dosta vremena u igri i zabavi, a i njegova ljubav prema nama je iskrena.

Roko Barbir

Lajo, moje malo blesavo čudo

Moj Lajo je dlakavi i kratkonogi jack russell terier. On je moje malo blesavo štene. Ima kratki rep, velike crne blesave uši i čokoladne oči. Na leđima ima crnu mrlju.

Da vam ispričam jednu zgodu s mojim lajom.

Jednog dana kad smo išli na Mosor, Lajo je uzeo na zub jednog magarca. Počeo je skakati oko njega, lajati i režati. Naravno da je magarcu prekipjelo i iznenada je udario laju kopitom.

Dobro je imati psa jer kad dobiješ lošu ocjenu on te može razveseliti svojim blesavim trikovima.

Bepo Buttiglieri

Moj se zamorac zove Pero. Dobili smo ga od mamine prijateljice Tončice. Pero ima šest ili sedam godina. Stigao je iz Republike Češke. Ima crne oči, dlake su mu crne, smeđe i bjele boje, malena njuškica mu je ružičasta i slatka. Ima dva mala uha četiri šapice. Pero nema rep. Njegova najdraža hrana je: salata, mrkva, jabuka, trava, kupus i žitarice za glodavce. Kad mu nestane njegovih žitarica ja mu posudim moje kukuruzne u kojim isto uživa.

Volim se igrati s Perom. Pero ima svoj album sa sličicama, a imam ga i ja, pa se mijenjamo za sličice. Sto puta me ugrizao. Prvi put sam malo plakala, sada više ne plačem kada me ugrize. Jednom kad smo razmijenjivali sličice, pojeo mi je sličicu. Na sličici je bio konj koji trči po travi, vjerojatno mu se svidjela trava po kojoj konj trči pa je odlučio pojesti. Jednom me čak i popiški. Volim svog zamorca Peru bez obzira što me još uvijek ugrize. On je moj najdraži zamorac.

Moj Pero Ždero

Marija Ivanišević

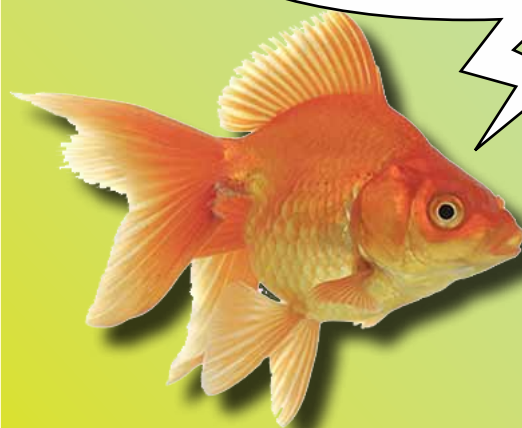
NAPISALI DOMAĆI...
NAPISALI DOMAĆI... NAPISALI
DOMAĆI

Kutak za roditelje

Kućni ljubimac je pripitomljena životinja koja živi s ljudima, ali ne služi za rad. Najčešći kućni ljubimci su psi, mačke, ribice i glodavci. Koliko ste se puta našli u situaciji da svom djetetu uljepšate život s novim prijateljem - kućnim ljubimcem.

Međutim želje su jedno, a mogućnosti drugo. Najprije bi roditelji trebali osvijestiti sljedeće činjenice: želje djeteta su prolazne, veći dio obveza oko životinje pripast će mami i tati, dijete ne bi trebalo imati kućnog ljubimca dok ne navrš šest godina. I da ne zaboravimo onu najvažniju činjenicu o kojoj bismo mogli raspravljati malo duže, a to je da je svakom živom biću važna slododa. Nitko ne voli biti zatvoren u tuđem teritoriju. Zapitajmo se žele li ptičice život u kavezu? Hoćemo li uistinu biti odgovorni prema svom kućnom ljubimcu?

Stručnjaci savjetuju da je kao prvi kućni ljubimac najbolja ribica.

Prodaja malih kornjača u SAD-u bila je zabranjena zbog zdravstvenih razloga - naime one djeci prenose salmonelu.

Higijenska pravila života s ljubimcem

- Djeca ne bi smjela ljubiti svoje kućne ljubimce, niti dozvoljavati da ih ližu po licu.
- Važno je uvijek nakon diranja kućnog ljubimca oprati ruke.

Zašto da kućnim ljubimcima?

- Uče nas odgovornosti.
- Pomažu u stvaranju radnih navika.
- Uče djecu životu (rađanje, život, umiranje...).
- Razvijaju sposobnost razumijevanja drugih ljudi.

MOJE PUTOVANJE - PORTUGAL

Zemlja sunca, vina i fada

U ljeto 2008. putovao sam s roditeljima u Lisabon, glavni grad Portugala. Budući da smo putovali automobilom, obišli smo i : Sloveniju, Italiju, Francusku i Španjolsku. Putem smo vidjeli puno zanimljivosti. Meni se najviše sviđelo: kupanje u oceanu zbog ogromnih valova, vožnja kroz Lisabon u otvorenom autobusu na kat i starim žutim tramvajem. Na povratku smo obišli Madrid, glavni grad Španjolske i Barcelonu. Obišli smo i safari-park u Francuskoj gdje smo vidjeli divlje životinje. Ipak, najbolji trenutak putovanja proveo sam u Gardelandu uživajući u raznim vožnjama i zabavi za djecu.

MARUL DUPLANČIĆ

Marul i mama u Lisabonu

FRANCUSKA
SLOVENIJA
HRVATSKA
ITALIJA
PORTUGAL
ŠPANJOLSKA
Madrid
Barcelona
Lisabon
Porto

ATLANTSKI OCEAN
EUROPA

PORTO

Portugal je država na jugozapadu Europe. Graniči sa Španjolskom na istoku i na zapadu s Atlantskim oceanom. U Portugalu se govori portugalski jezik. Glavni grad Portugala je **Lisabon**. Drugi po veličini grad Portugala je **Porto**.

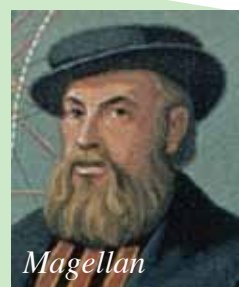
Grad Porto u svijetu je poznat po gustom i slatkom vinu Porto.

Kolodvor u Portu oslikan je pločicama na kojima su motivi iz portugalske prošlosti.

Portugalci su donijeli i proširili Europom začine : papar, đumbir, čili i cimet te rižu s dalekog istoka, rajčicu i krumpir iz Južne Amerike.

Magellan

Vasco de Gama

U prošlosti je Portugal imao puno poznatih moreplovaca kao što su **Vasco de Gama**, pomorac i istraživač te **Magellan** koji je oplovi svijet u 16. st.. Portugalski znanstvenici i pomorci jedni su od najzaslužnijih za otkrivanje dalekih krajeva planeta Zemlje.

FADO

Fado je duša Portugala koju treba čuti.

Fado (sudbina) je portugalska nacionalna glazba, tužne melodije i teksta. Često govori o moru, životu siromašnih, životnim patnjama. Pjeva o nečem što se naziva **saudade** (nostalgija). Pjevači fada nazivaju se fadisti. Fado pjeva muškarac ili žena obučeni u crno u pratnji jedne portugalske gitare, instrumenta s 12 žica i jedne klasične gitare koja se u Portugalu naziva **viola**. Najistaknutija pjevačica fada bila je Amalia Rodrigues.

Portugalska gitara instrument s dvanaest žica

LISABON

Lisabon se smjestio na ušću rijeke Tejo (težu) u Atlantski ocean, na sedam brežuljaka. Sa svakog od sedam brežuljaka pruža se pogled na šarene fasade jednog od najstarijih svjetskih gradova.

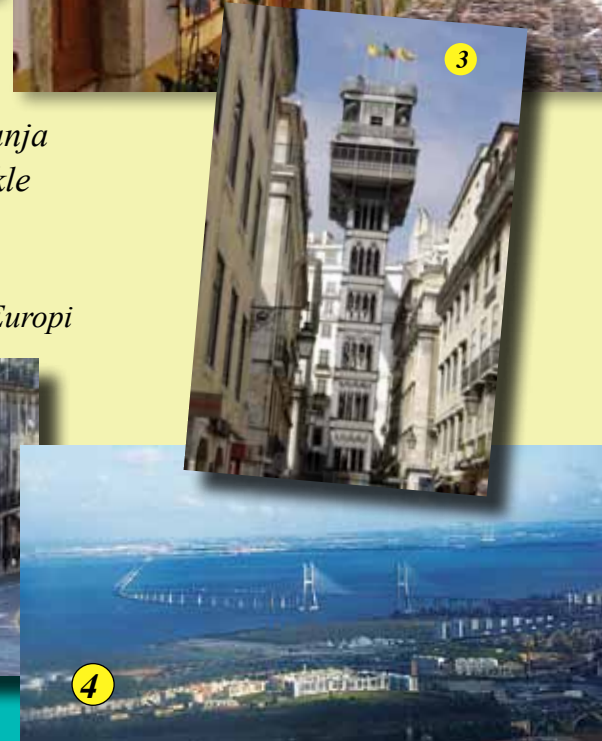
LISABON

Lisabonska ulica

Znamenitosti Lisabona su :

- 1 **Toranj Belem ili toranj sv. Vinka** mjesto s kojeg su pomorci kretali na svoja velika putovanja
- 2 **Tramvaj br. 28** - Koji nas može odvesti na mjesta odakle se pušta prekrasan vidikovac na grad
- 3 **Lift Santa Zusta** 32 m visok
- 4 **Most Vasco de Gama** preko rijeke Tejo najduži je most u Europi

Festival kolača

MMMM...

14. ožujka u našoj učionici održao se Festival kolača. Nije to bio običan, već veliki ukusni Festival kolača. Učionica se pretvorila u šarenu slastičarnicu. Školski hodnik mirisao je kao da si ispred pekare Babić. Dvadesetsedam šarenih kolača krasilo je stolove za kojima smo sjedili par sati prije. Svaki kolač imao je svoje ukusno i maštovito ime. Stelina mama donijela je čitavo more, ali kafene boje, Perinina baka i mama donijele su čitavog poglavicu Indijana i Londonera, a Jelenina mama ogromnu tortu. Svaki kolač bio je poseban na svoj način, baš kao i mi. Svi su se roditelji odazvali našem pozivu, nismo ni sumnjali, znaju oni koliko je važno slatko u našim slatkim životima. Da ne zaboravimo, Marko je kući ležao bolestan, ali njegova mama Mira ipak je donijela svoj kolač Čoksa. Čoksa je nestala dok si rekao ČOKS. Svi smo sutra pričali o Markovoj mami. Baš je super mama. Marko je zasigurno ponosan na svoju mamu jer mi i te kako jesmo. Došli su bake, djedovi naših prijatelja iz drugih razreda te mala dječica. Mame su ukrasile stolove laticama cvijeća i buketima cvijeća. Ušavši u učionicu bili smo oduševljeni mirisima i bojama. Potom smo pročitali nekoliko poučnih pričica o životu. Poslije čitanja krenulo je guštanje u lijepim i ukusnim kolačima koji su brzo nestajali sa stolova.

Pred nama je bio težak posao, trebali smo odlučiti koji su kolači : najljepši, najukusniji i najbolji. Veseli žiri bili smo mi - učenici. Nagradu za najbolji i najljepši kolač dobio je kolač Štrumfovi u Labuđem jezeru, a nagradu za najukusniji kolač dobio je kolač Abeceda.

Kad zatvorimo oči utonemo u maštu i zamišljamo kako je bilo u svakoj kuhinji u svakoj kući. Miris pečenih kolača širio se Kijevskom, Šibenskom, Mosečkom i drugim ulicama na Kmanu i Kocunaru. Stvarno je bilo mmmmm!

NORA, BEPO, JELENA, IVAN, PERINA, SARA, STELA I KLARA

HO..HO..HO..

Od srca srcu

Sve je počelo još u drugom razredu kada je Sara završila u bolnici, bili smo jako zabrinuti, imala je upalu pluća. Pisali smo joj pismo i poslali puno toplih pozdrava. Upravo dok mi ovo pišemo Mia je u bolnici. Perina je isto bila u bolnici. Svi oni znaju kako je teško biti u bolnici. Dosjetili smo se da uoči Božića posjetimo Klinički bolnički centar Firule i to Dječji odjel. Dogovorili smo se da će svatko od nas dati igračke i knjige za igraonicu u bolnici te da ćemo kupiti i likovne materijale za njihove likovne radionice. Priredili smo im i našu prošlogodišnju priredbu "Pčela Maja i Pavo upoznaju Djeda Božićnjaka". Malo prije Božića ostvarili smo naš plan. Detaljno smo se pripremali. Izradili smo i oslikali poklon kutije za darove u čemu su nam pomogli i naši roditelji. Roditelji su izradili kutije od kartona za djecu u bolnici, ali i male kutije za naše božićne poklone. Kutije smo poslije mi djeca obojali i oslikali božićnim motivima. Vrijedno smo radili kod kuće i u školi, svi smo bili u akciji i mame, tate, i mi.

Perinin tata Neno je kao i uvijek, tu kad zaškripi. Tata Neno je sa svojim velikim bijelim kombijem prenio košnicu za predstavu, kostime i sve naše darove. Došli smo ispred bolnice i uputili se na dječji odjel. Tamo su u predvorju već sjedila djeca i čini se čekala da počne predstava. Polako smo se pripremili, predstava je krenula, sve je utihnulo, djeca su se osjećala kao da su u kazalištu, a ne u bolnici. Kada je završila predstava ispratili smo naše vrijedne glumce velikim pljeskom i krenili u igraonicu. Djecu su u igraonici dočekali

darovi. Svi su se pitali što je unutra i radoznalo je krenulo otvaranje darova. Odmah je počela igra s novim igračkama, a i nam je bilo zanimljivo vidjeti što smo sve poklonili. Vrijeme nam je brzo prošlo i djeca su morala ići na spavanje. Veselo su uzeli svoje nove igračke i zanimljive knjige za sladak san i otišli u svoje sobe. Mi smo zauzvrat dobili mali poklončić - božićni suvenir, koji su djeca izradila sa svojim učiteljicama. Svi smo otišli kući. Mislimo da smo svojoj bolesnoj djeci uljepšali bar jedan dan u bolnici.

LEA, PERINA, SARA, KLARA, NORA, JELENA, STELA, PERINA, MARUL

Makarska

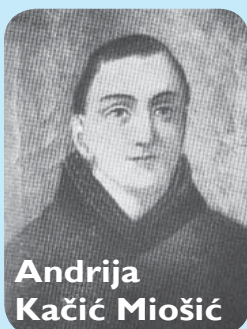
Tamo gdje se ljube planina Biokovo i Jadransko more, zaklonjena u mirnoj uvali između dva poluotoka obrasla borovom šumom smjestila se Makarska. Grad se nalazi u Splitsko-dalmatinskoj županiji. Dobio je ime po obližnjem selu Makru. Svetac zaštitnik Makarske je sv. Klement. Stanovnici Makarske sebe nazivaju Makarani i Makaranke. Makarani su u prošlosti bili poznati pomorci i gusari. Mnogo puta kroz prošlost grad je bio pod tuđom vlašću. Gradom su u prošlosti vladali: Turska, Venecija, Austrija i Francuska. Najveći napredak grad je doživio u 19. st, pod vlašću Francuza, kada se podižu škole, grade putevi i zgrade.

Makarska je danas grad turizma, ali turizma koji nazivamo rekreacijsko-zdravstveni turizam (kupaње, šetanje, planinarenje, jedrenje, ronjenje itd.). Zbog čistog mora, pješčanih plaža i iznimnih prirodnih ljepota Makarsku posjećuju brojni turisti. Osim turizmom stanovnici se bave: poljoprivredom, maslinarstvom, vinogradarstvom, pomorstvom i ribarstvom.

Danas se sve više koristi naziv Makarsko primorje u kojem se nalaze manja turistička mjesta: Brela, Baška Voda, Makarska, Tučepi, Podgora, Promajna i Gradac.

Trg fra Andrije Kačića Miošića ispred katedrale sv. Marka

Andrija Kačić Miošić

Fra Andrija Kačić Miošić učitelj, guslar, filozof i književnik koji je u svojim djelima bilježio nekadašnju svakodnevnicu života u Makarskom primorju. Napisao je najčitanije djelo hrvatske književnosti "RAZGOVOR UGODNI NARODA SLOVINSKOG".

Svojim djelom želio je običnom čovjeku prenijeti što više znanja o običajima i prošlosti hrvatskog naroda.

Legenda - Nevistina stina

Djevojka, negdje "odozgo", vjerojatno iz Dalmatinske zagore, trebala se udati u

Primorje, odnosno u Brela. Kako je u ono vrijeme to često bivalo, i ovaj put je majka bila protiv te ljubavi, a nadasve protiv kćerine udaje za nekog koga obitelj nije odabrala. Možda je bio problem i što je mladić primorac!? Kako bilo, majka je kćer ispratila riječima: Kad more ugledala, dabogda se okamenila! Unatoč tim strašnim riječima, svadbena povorka je krenula predvođena mladoženjom i mladom na konju, i ne sluteći koju snagu ima majčina kletva. Međutim, kad je vesela družba stigla na vrh brda iznad Brela, kletva se ostvarila. Dokaz tome su stijene u obliku konja s mladencima.

Biokovo

Planina Biokovo je jedna od najljepših planina u primorju. Ona je najduža i najviša planina u Dalmaciji. S prednje strane Biokova (Podbiokovlje) pruža se pogled na Makarsko primorje, Jadransko more i otoke, a s druge strane pruža se prekrasan pogled na cijelu Imotsku krajnu, Imotsko polje i Vrgorac (Zabiokovlje). Najviši vrh Biokova je sv. Jure. Današnje ime Biokovo je vjerojatno dobilo po snježnoj bjelini (bil, bilak, Bilkovo, Biokovo), što nije neobično ako se zna da snijega na toj planini ima u izobilju veći dio godine. U Zagori su planini dali ime ženskog roda, Biokova, dok se s primorske strane naziva Biokovo ili Bjakovo.

Mufloni

Daždvenjak

Divokoza

Planina 1981. godine postaje Park prirode Biokovo. Biokovo danas sve više pohode planinari i izletnici te različiti istraživači i znanstvenici.

Stočarstvo je danas važna djelatnost Podbiokovlja i Zabiokovlja. Tradicija ispaše koza i ovaca po planinskim obroncima danas je i turistička atrakcija.

Biokovski zvončić

Biokovo obiluje i leptirima, žabama, daždevnjaci koji su iznimne veličine, vodenjaci koji nastanjuju lokve, šišmiši, deset vrsta zvijeri i to vuk, lisica, divlja mačka, jazavac, tvor, kune zlatica i bjelica, lasica te čagalj i medvjed.

Periska

Periska (lostura) je školjka koja živi samo u Jadranskom i Sredozemnom moru. Najveća je školjka među svim školjkašima i endemska vrsta. Živi na pjeskovitom i muljevitom morskom dnu. Periska naraste u duljinu do jednoga metra, a najveća težina može joj iznositi tri kilograma. Zbog prekomjernog izlovljavanja periski prijete izumiranje. Ljudi su je lovili zbog njene vrijednosti kao lijepog suvenira. Stoga je u mnogim turističkim mjestima iskorijenjena. Od 1994. periska je zaštićena Zakonom o zaštiti prirode.

MALAKOLOŠKI MUZEJ

Malakološki muzej u Makarskoj otvoren je 1963.g. u Franjevačkom samostanu koji je spomeniku kulture. Danas je to turistički najpoznatija malakološka kolekcija Hrvatske. Osnivač malakološkog muzeja je fratar i biolog Jure Radić. U muzeju se mogu vidjeti ne samo školjke Jadranskog mora, već i brojne vrste tropskih i suptropskih mora koje su i najprivlačnijih boja i oblika među svim školjkama. Uz bogatu malakološku kolekciju u muzeju se čuvaju vrijedan herbar bilja planine Biokovo i manja paleontološka kolekcija.

